

הרוח האסטרטגית

רוח אסטרטגית:

1. התלהבות מחשיבה שיטתית.
2. נטייה להמציא אסטרטגיות חשיבה בתגובה למצבים מאתגרים ולהשתמש בהן.

אגדות אפריקניות מספרות על "קוף פיקח" שיודע תמיד כיצד להתארגן. אחד הסיפורים על הקוף הפיקח הוא זה:

קוף פיקח ראה פרי בשל תלוי על עץ. מאחר שהיה רעב מאוד, מחשבתו הראשונה הייתה לטפס על העץ ולאכול מיד את הפרי. אבל אז הוא שם לב שהענף שעליו היה תלוי הפרי דק מדי. הוא חשש שמשקלו יכופף את הענף והוא יחליק למטה עוד לפני שיוכל לשים את ידו על הפרי:

לא בכדי היה שמו קוף פיקח, וזה היה בדיוק סוג הבעיה שהוא אהב לפתור. לכן הוא ישב מתחת לעץ וערך תוכנית: ראשית, הוא ינסה לחשוב על כל הדרכים האפשריות השונות שיובילו אותו אל הפרי, ומתוכן הוא יבחר בטובה ביותר – זו שסביר ביותר להניח שתצליח.

הרעיון הראשון שהקוף הפיקח חשב עליו היה לחכות עד שדוד פיל יחלוף בדרך, לקפוץ על גבו וכך הוא יהיה גבוה מספיק כדי להגיע אל הפרי. הרעיון השני היה לנער את העץ בחזקה ולקוות שהפרי יינתק מהעץ וייפול לקרקע. הרעיון השלישי היה לבקש עזרה מאח צבי: קוף פיקח יטפס על העץ כך שהענפים יתכופפו עד לקרקע, ואח צבי יוכל להגיע ולקטוף את הפרי בפיו הרך. איזה רעיון הוא הטוב ביותר? הקוף הפיקח ישב וחשב. הבעיה עם דוד פיל הייתה שהפרי היה גבוה על העץ, וייתכן שאפילו על גבו של דוד פיל הוא לא יהיה גבוה דיו כדי להגיע אליו. הבעיה עם אפשרות נייעור העץ הייתה שהפרי היה עדין מאוד: אם ייפול הוא עלול להתפוצץ, ואז הנמלים תאכלנה את כולו ולא יישאר כלום לקוף הפיקח. הבעיה עם בקשת עזרתו של אח צבי הייתה שלבטח אח צבי יהיה רעב, וקוף פיקח יאלץ להתחלק עמו בזכייה.

קוף פיקח התבונן בכמיהה בפרי המפתה, תוך שהוא נעשה רעב יותר ויותר. הוא חשב על שלושת רעיונותיו: "אם אחכה לדוד פיל, אני עלול לא לקבל את הפרי לעולם; אם אנער את העץ, עדיין קיים חשש שלא אקבל את הפרי לעולם; אם אבקש את עזרת אח צבי אקבל רק מחצית הפרי". קיבתו של קוף פיקח קרקרה. אחרי ששקל את כל הדברים החליט שמחצית הארוחה עדיפה על לא כלום. הוא רץ לחפש את אח צבי.

האתגר של בניית מלכודת עכברים טובה יותר. יש אתגרים ספציפיים יותר שעבורם קיימות אסטרטגיות, כמו אסטרטגיות קריאה, אסטרטגיות כתיבה, אסטרטגיות למידה, אסטרטגיות עמידה במבחנים, ואסטרטגיות לפתרון בעיות במתמטיקה. באופן יותר ספציפי — קיימות אסטרטגיות אלגבריות, אסטרטגיות למשחק שחמט, אסטרטגיות לאבחון רפואי, אסטרטגיות להגנה משפטית, אסטרטגיות לשיפור האסרטיביות, אסטרטגיות למשחק שבץ-נא. למרות ההבדלים ברמת הכלליות, המשותף לכל האסטרטגיות האלה הוא שהן כוללות הליכים המבוצעים בשלבים (אבל לא בהכרח שלבים קשוחים) באופן מכוון על-ידי החושב, במטרה להשיג את המטרה הנכספת.

מהי רוח אסטרטגית?

נניח שאתם מורים להיסטוריה בכיתה ח', ואתם מלמדים יחידת לימוד על הרנסנס באירופה. זה עתה ביקשתם מתלמידים להכין פרויקט עצמאי על היבט כלשהו של הרנסנס לפי בחירתם — אמנות, אדריכלות, מסחר, חיי יום-יום, או כל נושא אחר. תפקידם הוא פשוט לבחור נושא, לחקור אותו, ולהכין דו"ח קצר או מצגת.

מורים שכבר הכינו בעבר פרויקטים עצמאיים עם תלמידיהם, יזהו את סוג התלמידים המתקשים בבחירת הנושא בעצמם, וזאת למרות הטווח הרחב של נושאים שפרסנתם בפניהם, או אולי דווקא משום כך! תלמידים אלה מתאמצים מאוד למצוא רעיון שמוצא חן בעיניהם, אבל חיפושים אלה מתמצים רק בריכוז של מאמץ, כאילו בעזרת המאמץ בלבד "יצוץ" פתאום הרעיון הנכון. אולי בגלל שגישתם עתירת-מאמץ כל-כך הם נוטים לוותר בקלות. כעבור זמן קצר הם פונים אל המורים בבקשת עזרה: "אינני יכול/ה לחשוב על נושא טוב... תגיד/י לי את/ה מה לעשות". תלמידים אלה ניגשים לעתים אל המטלה של מציאת רעיונות כאל אתגר מסוג "לאמץ את שרירי המחשבה". הנה גישה חלופית:

דמיינו תלמיד שקיבל הכשרה מסוימת באסטרטגיות חשיבה ולכן ניגש אל המטלה של מציאת רעיונות כאל אתגר אסטרטגי. היות שהוא כבר מכיר מספר אסטרטגיות חשיבה, מתכנן תלמיד זה כיצד לחפש רעיון טוב, תוך שימוש בנייר. ראשית הוא רושם את המילה יעד. הוא חושב רגע מהו היעד שלו: הוא רוצה רעיון טוב לפרויקט עצמאי, כמובן — משהו שיביא לו ציון טוב. אבל הוא גם רוצה למצוא נושא שיש עליו מידע נרחב. ומעל לכול, הוא רוצה נושא מעניין, מעורר סקרנות — כזה שישפך לו עניין לאורך זמן. הוא רושם מטרות אלה, ואז הוא כותב מילה שנייה על הנייר: רעיונות. מתחת למילה זו הוא עורך רשימה של מספרים, מאחת ועד

לקוף הפיקח יש מה שקוראים רוח אסטרטגית. בהתקלו במצב מאתגר, הוא חושב באופן שיטתי מה לעשות, במקום לעשות מעשה נמהר. האסטרטגיה שהוא ממציא היא אסטרטגיה פשוטה לפתרון-בעיות בשלושה שלבים. הוא רוצה את הפרי שעל העץ, אבל אינו רואה דרך ברורה להגיע אליו. לכן, בשלב ראשון, הוא מבצע סיעור מוחות כדי לחפש פתרונות חלופיים; אז, בשלב שני, הוא מעריך כל רעיון; לבסוף, בשלב שלישי, הוא בוחר בזהירות בדרך הפעולה המבטיחה ביותר.

המחקר החינוכי של העשור האחרון הופתע לגלות את מה שמתנכים ידעו כבר מזמן באופן אינטואיטיבי: לפי כל אמת-מידה, תלמידים החושבים באופן אסטרטגי נוטים להצליח יותר בבית-הספר, ונוטים להיות חושבים טובים יותר באופן כללי. ממצאים אלה עשויים להיראות ברורים למתנך המעמיק, וגם הספרות הניבה עושר מפתיע של אסטרטגיות חשיבה ושיטות המתאימות לחיי הילדים בבית-הספר, בצד דרכים מעשיות ויעילות להוראת אסטרטגיות אלה. במידה רבה, פרק זה בנוי על ספרות זו.

עד עתה כבר הצטברה כמות ניכרת של חומר חינוכי המתמקד בהוראת אסטרטגיות חשיבה "מן המוכן" — כלומר, מרשמים ואסטרטגיות הבנויים על שלבים, אשר מסייעים לתלמידים להתמודד עם אתגרי חשיבה חשובים כמו פתרון-בעיות וקבלת החלטות (Perkins, Goodrich, Tishman, & Owen, 1994). אסטרטגיות אלה יכולות להיות שימושיות למדי לתלמידים, ובפרק הבא נדון באסטרטגיה מסוימת כזו — מוכנה לשימוש ויעילה. אבל, כדי ללמוד להיות קוף פיקח — כלומר, כדי ללמוד כיצד לגשת באופן פורה ומתוכנן למגוון של אתגרי חשיבה — דרוש יותר מאשר הכרתן של מספר אסטרטגיות חשיבה טובות. פירושו גם להיות בעל רוח אסטרטגית — בעל נטייה לרפלקציה, לא לפעול על-פי דחפים, ליהנות מהמצאת הליכים הבנויים על שלבים ומהשימוש בהם.

מטרת פרק זה היא להראות כיצד ניתן לטפח רוח אסטרטגית בתלמידים. נביא מספר דוגמאות המראות כיצד נראית הרוח האסטרטגית בכיתה. אבל ראשית נתייחס לשאלה: מהי בדיוק אסטרטגיית חשיבה?

מהי אסטרטגיית חשיבה?

אסטרטגיית חשיבה היא תוכנית ברורה ומפורשת המראה איך לנתב את דרך החשיבה במצב מאתגר מבחינה אינטלקטואלית. סוגי אסטרטגיות החשיבה שאנשים משתמשים בהם וממציאים, שונים בדיוק כמו האתגרים האינטלקטואליים שבהם הם נתקלים: קיימות אסטרטגיות לקבלת החלטות העונות על האתגר של בחירת דרך הפעולה הטובה ביותר; קיימות אסטרטגיות הבנה העונות על האתגר של רכישת הידע; קיימות אסטרטגיות פתרון-בעיות העונות על האתגר של מציאת הדרך ליציאה ממצב ביש; קיימות אסטרטגיות חשיבה בעלות כוח המצאה העונות על

חשוב. (התלמידים שותקים, והמורה ממשיכה). ייתכן שהדבר הראשון שעלינו לעשות כדי למצוא רעיון טוב הוא להגדיר מהו היעד שלנו בדיוק — לומר בדיוק כיצד אמור להיראות הרעיון שנמצא. ובכן, הבה נגדיר מהו היעד שלנו. מה יהיה "טוב" ברעיון מוצלח לפרויקט עצמאי?

תלמיד 2: ובכן, כדי שיהיה טוב הוא חייב להיות מעניין. (המורה כותבת את המילה "יעד" על הלוח ומתחתיה היא כותבת: "הרעיון חייב להיות מעניין").

תלמיד 3: וכדאי לוודא שמצויים ספרים עליו. אני בחרתי פעם רעיון באמת מעניין בשיעור מדע, על טרמיטים. אבל בקושי יכולתי למצוא חומר עליהם.

המורה כותבת על הלוח: "עליכם להיות מסוגלים למצוא מידע על הנושא", ואז היא אוספת עוד כמה רעיונות על יעדים. בסופו של דבר היא ממשיכה ומבקשת מהתלמידים לחשוב מה לדעתם צריך להיות השלב האסטרטגי הבא. עם קצת עזרה, התלמידים מעלים את הרעיון שעליהם לבצע סיעור מוחות כדי להעלות רעיונות רבים על נושאים אפשריים — כולל רעיונות יצירתיים ובלתי שגורתיים — לפני שיבחרו במשהו. הם עושים זאת, ואז כל אחד מהם בוחר רעיון שמוצא חן בעיניו. לאחר הדיון, המורה מבקשת מן התלמידים לזהות את השלבים באסטרטגיה שהם המציאו והשתמשו בה. בעזרת התלמידים, היא כותבת על הלוח:

אסטרטגיה למציאת נושא מוצלח לפרויקט עצמאי

- שלב 1: הגדירו את יעדיכם
שלב 2: מצאו רעיונות רבים באמצעות סיעור מוחות
שלב 3: בחרו בזהירות את הרעיון הטוב ביותר

אבני בניין אסטרטגיות

כפי שמציעה הדוגמה לעיל, השגת רוח אסטרטגית כרוכה בלימוד של שלבי האסטרטגיה. מעניין, שלמרות שקיימות אין-ספור הזדמנויות בהן ניתן להשתמש באסטרטגיות חשיבה — מפתרון-בעיות וקבלת החלטות ועד לשיטות למידה וכתוב נכון — רוב האסטרטגיות עומדות על ואריאציות של ארבעה שלבים בסיסיים, או "אבני בניין". הפרק הבא מביא דוגמאות לדרך השימוש של תלמידים באבני הבניין של אסטרטגיה על-מנת לבנות את האסטרטגיות שלהם. טבלה 8.1 סוקרת את ארבעת

שמונה, עם רוח אחרי כל מספר. הוא מאמין שיוכל למצוא בעזרת סיעור מוחות לפחות שמונה נושאים שונים (הוא רושם את המספרים, כי אם אתה קובע לעצמך מראש מכסות שעליך למלא בחיפוש רעיונות זה עוזר, אחרת אתה נוטה לוותר מהר מדי). הוא מבצע סיעור מוחות ומעלה שמונה נושאים אפשריים, בלתי תלויים. חלקם מעניינים, חלקם די חלשים. הוא סוקר שוב את רשימתו ומקיף במעגל את שלושת הרעיונות הנראים מבטיחים ביותר. הוא עושה במהירות את מאזן ה"בעד" וה"נגד" של כל אחד מהרעיונות שהקיף, תוך שהוא זוכר את יעדיו המקוריים, ושואל את עצמו שאלות כמו "האם אמצא מספיק מידע על נושא זה?", "האם זה יעניין אותי?", ולבסוף הוא בוחר רעיון שאותו הוא חושב למעניין ובעל מעוף, והולך לבדוק זאת עם המורה.

תלמיד זה, שנראה כתלמיד אידאלי, הוא בעל רוח אסטרטגית. הוא מזהה אתגר חשיבה, עורך תוכנית ומבצע אותה. עתה ברור שרוב התלמידים (והמבוגרים) אינם כאלה, וגם סביר שלא יהיו כאלה אם לא יזכו לשפע של עידוד והדרכה בשימוש באסטרטגיות חשיבה. למעשה, החשיבה של אנשים במצבים מאתגרים רבים היא, לעתים קרובות, אנטי אסטרטגית: היא אימפולסיבית (בדומה לאנשים המגיבים לאתגר בקפיצה קדימה, מבלי להקדיש זמן לתכנון), או עתירת-מאמץ, אבל היא חסרת כיוון (כמו סוג החשיבה של "לאמץ את שרירי המחשבה" המתוארת לעיל). מורים יכולים לטפח את הרוח האסטרטגית בכך שיעזרו לתלמידים לזהות את תגובותיהם האימפולסיביות ועתירות-המאמץ לאתגרי חשיבה העומדים בפניהם ויראו להם שאפשרית גם דרך חלופית לחשיבה. הרי לפניכם דרך יעילה ופשוטה מאוד לעשות זאת: כאשר לאתגר כלשהו מתאימה חשיבה אסטרטגית, המורים יכולים לבקש מהתלמידים לחפש אסטרטגיה במקום לחפש תשובה מְקִידִית.

הנה דוגמה. נניח שבמקום לבקש מתלמידים רעיון לפרויקט עצמאי, המורה, שמלמדת יחידת לימוד על תקופת הרנסנס, מבקשת מתלמידיה **לתכנן** כיצד לאתר נושא טוב. הנה מהלך דיון אפשרי בכיתה:

מורה: כפי שאתם יודעים, במשך השבועיים הבאים תעבדו על פרויקט עצמאי שתבחרו; האילוץ היחיד הוא שעליו להיות קשור לתקופת הרנסנס. עכשיו, כולכם כנראה רוצים למצוא רעיון ממש טוב לנושא, וזה לוקח זמן. אתם זקוקים לאסטרטגיה. האם מישהו יכול לחשוב על דרך אסטרטגית למציאת רעיון טוב?

תלמיד 1: למה את מתכוונת במילה "אסטרטגית"?

מורה: "אסטרטגית" פירושו **מתוכננת**. אסטרטגיית חשיבה היא תוכנית שמבוססת על סדרת שלבים אשר נוקטים בהם על-מנת להשיג יעד. ובכן, עכשיו נתתי לכם רמז על "שלב" אסטרטגי

אבני הבניין של האסטרטגיה ואת אתגרי החשיבה שהן באות לענות עליהם.

טבלה 8.1

אתגר החשיבה	שלב אסטרטגי (אבן בניין)
כאשר עליכם לברר לעצמכם מה אתם עושים ולכן פניכם מועדות ...	הגדירו ... את הבעיה, את המצב, או את היעדים.
כאשר עליכם לחשוב על משהו בצורה רחבה ...	חפשו ... רעיונות, אפשרויות, מטרות, תכונות, הנחות, סיבות, תוצאות, שאלות, ממדים, השערות, עבודות, או פירושים.
כאשר עליכם להעריך, לדרג, או להחליט על משהו...	העריכו ... אפשרויות, תוכניות, רעיונות, תיאוריות, או דברים.
כאשר עליכם לחשוב על פרטי הפרטים של משהו ...	פרטו ... אפשרויות, תוכניות, השערות, או רעיונות.

ארבעת אבני בניין אלה, או ואריאציות שלהן, יכולות לשמש לבניית אסטרטגיה שתתאים בעצם לכל אתגר חשיבה. לדוגמה, אסטרטגיית פתרון-הבעיות של הקוף הפיקה הייתה בנויה על השלבים של חיפוש והערכה: הוא מחפש באופן נרחב פתרונות אפשריים לבעית השגת הפרי, ואז מעריך את הפתרונות ובוחר בפתרון הטוב ביותר. האסטרטגיה שהמציאו התלמידים בדוגמה שתיארה מציאת נושא טוב לפרויקט על הרנסנס, גם היא הייתה בנויה מאותן אבני בניין. הם הגדירו את יעדיהם, חיפשו באופן יצירתי אפשרויות רבות ואז העריכו בקפידה את האפשרויות ובוחרו בזו שהתאימה ליעדיהם.

מדוע חשוב לטפח את הרוח האסטרטגית?

מדוע להתמקד בטיפוח הרוח האסטרטגית וללמד תלמידים לגבש אסטרטגיות בעצמם, במקום ללמד אותם אסטרטגיות מן המוכן — כמו אסטרטגיות ספציפיות לפתרון-בעיות או לקבלת החלטות? אסטרטגיות מן המוכן עשויות, כמובן, להיות שימושיות מאוד, ובאסטרטגיה אחת כזו, חזקה במיוחד, נדון בפרק הבא. אבל יהיה זה טיפשי להתעלם מן העובדה

שהחיים מזמנים לנו עימותים עם מצבים הדורשים יותר מאשר כלים ופתרונות מן המוכן. החושב הרב-צדדי האמיתי הוא זה שמסוגל לבנות, להמציא או לשנות אסטרטגיית חשיבה כך שתתאים לדרישות הייחודיות של מצב קיים. להלן ארבע סיבות לכך שהרוח האסטרטגית — הנטייה והיכולת לא רק להשתמש באסטרטגיות אלא גם להמציא אותן — חשובה ללומדים:

1. הרוח האסטרטגית מסייעת לתלמידים להתמודד עם מחסומים משמעותיים לחשיבה: מאמץ מרוכז אך חסר כיוון. קודם הזכרנו את הגישה של "לאמץ את שרירי המחשבה". זה קורה כאשר תלמידים מאמינים שאם יתאמצו מאוד מאוד, איכשהו התשובה הנכונה תקפוץ לראשם, מעוצבת במלואה, כמו שאַתְנָה קפצה מראשו של זאוס. גישה כזו אכן פועלת לפעמים. אבל תלמידים דבקים, לעתים קרובות, בדרך חשיבה חד-ערוצית וחסרת תועלת, קאמצים מאוד את מוחם, אבל פועלים לאורך מסלול שגוי. דוגמה לכך היא כאשר הם מנסים שוב ושוב לפתור בעיה בחשבון באמצעות פעולת חילוק, בעוד שלמעשה עליהם לחשוב על שימוש בפעולת חשבון אחרת לגמרי.

באופן כללי, מאמץ שכלי הוא כמו כל משאב אחר; הוא בעל ערך פוטנציאלי, אך יש לתַעֵל אותו בתבונה. על התלמידים להיות מסוגלים להתרחק קמעה ולערוך תוכנית שבעזרתה ניתן להתמודד עם הבעיה שלפניהם באופן אסטרטגי. הם צריכים תוכנית שתכוון אותם לחפש באופן רחב אחר גישות חלופיות, תוכנית שתעזור להם לכוון את חשיבתם תוך כדי התרחשותה תוך שהם נשמרים מסמטאות ללא מוצא. הנטייה להתרחק ולעצב תוכנית, יחד עם היכולת להשתמש בשלבים הנכונים, היא תמצית הרוח האסטרטגית.

2. הרוח האסטרטגית מחזקת את הלמידה. זה קורה כי שימוש באסטרטגיה הוא דרך טובה להשיג מעורבות בנושא הנדון. תנו דעתכם על ההבדל בין שתי פעילויות: האחת — האזנה סבילה להרצאה על החלטות של אלכסנדר מוקדון להכריז מלחמה על פרס; השנייה — אתם עצמכם ממציאים אסטרטגיה לחשיבה יצירתית על מצבו הכולל של אלכסנדר מוקדון, אסטרטגיה שתעסוק בהרחבה ביעדיו ובאפשרויותיו ותגבש אצלכם רעיונות על מה שאתם הייתם יכולים לעשות במקומו. כמובן, סביר שבפעילות השנייה מעורבותכם תהיה רבה יותר. במילים אחרות, הרוח האסטרטגית מעוררת את הלמידה, כי היא עוזרת לתלמידים לחקור לעומק, באופן יצירתי ובלתי תלוי, תחומי ידע מגוונים.

3. הרוח האסטרטגית מְסַפַּחַת חשיבה בלתי תלויה. באמצעות יצירת אסטרטגיות חשיבה ושימוש בהן, הלומדים מוצאים עצמם במצבים שבהם עליהם לתכנן באיזה קו פעולה לנקוט וכיצד לבצעו. טיפוח הרוח האסטרטגית בכיתה שובר את המיתוס שידע הוא משהו שלמורה "יש"

4. **נדאו שיש הזדמנויות למשוב סביב השימוש באסטרטגיות חשיבה.** ספקו לתלמידים ידע והנחיה באשר למאמציהם לאמץ את הרוח האסטרטגית וארגנו בעבורם הזדמנויות שבהן יוכלו לתת זה לזה משוב על אופן השימוש שלהם באסטרטגיות חשיבה.

פרק 9 מציג מספר דוגמאות מעשיות כיצד ניתן ליישם את "השורות התחתונות" האלה בטיפוח הרוח האסטרטגית של התלמידים. בעמודים הבאים מובאות הדגמות של עבודה מעשית בכיתה, הנחיות להוראה, ושיטות מיוחדות להפיכת הרוח האסטרטגית לחלק מתרבות התלמידים.

ושהתלמיד חייב "לקבלו" באופן סביל. הרוח האסטרטגית הופכת את הלמידה והידיעה לתוצאה של פעילויות מתוכננות ושיטתיות של הלומד.

4. **הרוח האסטרטגית משתלמת מאוד במצבים מציאותיים, בעיקר כאשר הלומדים הופכים למבוגרים.** ייתכן שזוהי הסיבה החשובה ביותר, אם מתייחסים לתוצאה לטווח ארוך. הרוח האסטרטגית מסייעת בידי אנשים לקבל החלטות שקולות ואינטליגנטיות בנושאים — כגון אילו הצעות עבודה לבחון והיכן לגור. בסופו של דבר, התלמידים יצטרכו לעמוד בכוחות עצמם בפני אתגרי החשיבה בחייהם, ויצטרכו לעשות דברים — כמו ללמוד כיצד להשתמש במחשב או בתוכנית מחשב חדשה, לתקן ציוד מורכב, לפתור בעיה בוערת בעבודה, או לטפל בעניין בין-אישי עדין. הימצאותה של רוח אסטרטגית נותנת לאנשים יתרון במצבים כאלה כי היא מכוונת אותם להתרחק כדי לארגן את משאביהם, לערוך תוכנית ולהפעיל אותה בתבונה.

ראוי לציין שבכלכלה של ימינו גדל והולך ערכה של הרוח האסטרטגית במקומות העבודה. יותר ויותר עובדים מתבקשים לקבל החלטות בעצמם, לפתור בעיות, להתגבר על קשיים, ובאופן כללי — להיות יותר עצמאים, בעלי כושר תכנון ויצירתיים בחשיבתם. השימוש הקבוע והיצירתי ביכולות אלה פירושו המעשי — להיות בעל רוח אסטרטגית.

"השורות התחתונות": איך לשלב את הרוח האסטרטגית בתרבות הכיתה

להלן מספר קווים מנחים שהמורים יוכלו להיעזר בהם במטרה לטפח בקרב תלמידיהם רוח אסטרטגית כלפי אתגרי חשיבה.

1. **ספקו דגמים לרוח אסטרטגית.** הדגימו בפני התלמידים כיצד אנשים, כולל אתם עצמכם, מזהים הזדמנויות אסטרטגיות בחיי יום-יום ומשתמשים באסטרטגיות חשיבה כדי לטפל בהן.
2. **הסבירו בפשטות כיצד לזהות "רגעים אסטרטגיים", תוך מתן הנחיות ישירות באשר לשלבים הבסיסיים של האסטרטגיה והשיטות הקשורות בהם.** הסבירו לתלמידים בשפה ברורה את הרעיון של רוח אסטרטגית ומדוע היא חשובה, ולמדו אותם בצורה ישירה את מלאכת ההמצאה של אסטרטגיות חשיבה ואת אופן השימוש בהן.
3. **ספקו לתלמידים הזדמנויות לקיום אינטראקציה אתכם וביניהם סביב השימוש באסטרטגיות חשיבה.** שתפו את התלמידים בדיונים ובפעילויות שבהם מעודדים אותם להשתמש בשפה ובשיטות של חשיבה אסטרטגית באינטראקציות הבין-אישיות שלהם.